

Egy keszi gazda sorsa

A harmincas években épült házon még ma is látszik az egykori gazda tehetősége. Nemcsak az ablakokat őrző szálfenyők, de a nagyüzemi istállónak beillő gazdasági épületek is ezt a meggyőződést erősítik meg az erre vetődő emberben.

Félig lehúzott redőnyű nappali szobában, jobb napokat látott barokk bútorok között ülünk le a ház gazdájával. Én hallgatni és kérdezni, ő pedig elmondani az életét.

Szálfatermetét még hetvenöt évesen is őrzi. Tekintetében az önismeret illúziótlansága. Gyanítom, arcán a ráncokban nemcsak az időnek, de az emberek cudarságának is része van. Itt most egy sors következik. Egy gazda sorsa a huszadik században – Magyarországon.

Édesapám Obrecsány László kőszénbányász vájár volt. Édesanyám leánykori neve: Pintér Teréz, háztartásbeli. Hárman voltunk testvérek: Béla építészmérnök, Barnus a kereskedelembe, népboltvezető, én pedig „Gyula” állattenyésztési ellenőr voltam.

Etes község Amália-akna alsótelepén laktunk 1906-tól 1932-ig. 1932-től Karancskesziben laktunk, egész mostanáig. Születtem: 1914. február 5-én, Etes Amália-akna alsótelepén. Ott végeztem el a szokásos általános iskolámat. Itt gyerekeskedtem.

1928-ban felvettek a salgótarjáni üvegyárba dolgozni, asztréger, üveghordó voltam.

1929. július 17-én a salgótarjáni kőszénbánya részvénytársulat bányagazgatósága felvett dolgozni, az Etes községhez tartozó Szánas-pusztai kőszénbányába. Itt először uraságiba, majd mint csillés dolgoztam. 1932. április 30-án leszámoltam és hazajöttem Karancskeszibe dolgozni, azaz gazdálkodni.

Nagyapám, Pintér György, közösen gazdálkodott az öccsével, Pintér Istvánnal, 48 kataszterholdon. Mindent megosztottak fele-fele arányban. Az öccs maradt a régi házban, mi pedig a telek másik végén új házat és istállót pajtával egybeépítettünk. Azóta is itt lakunk. Itt dolgoztuk a 24 hold földet nagyapámmal.

Édesapám eljárt dolgozni a kőszénbányába mindennap. Mikor tehatték, ők is besegítettek dolgozni.

Ahhoz, hogy termelni is tudjunk, állatokat kellett vásárolni, mert ami a vállalkozásból jutott, kevés volt. Vettünk lovat, tehenet, sertést, juhot és baromfit tenyésztettünk. Ezek az állatok a trágya szempontjából is kelletek. Célunk az volt, hogy minél több földet le tudjunk trágyázni. E szerves trágya mellé még műtrágyát is használtunk, így aztán jól termettek a földjeink.

Hogy mennyire jól gazdálkodtunk, azt az is bizonyítja, hogy egy jó pár év után 14 kataszteri hold erdőt és hat hold szántót meg tudtunk venni anélkül, hogy adósságunk lett volna. Nem mondom, még több lett a munka. Korán keltünk, későn feküdtünk. Tehát nem nyolc órát dolgoztunk. Mondhatnám azt, hogy sötétől sötétig. De örömmel csináltuk, mert szabadok, függetlenek voltunk, nem függünk senkitől, úgy dolgoztunk, ahogy mi akartunk, zavartalanul. Ha elmentünk valahová kirándulni, vagy ünnepélyre, vagy kiállításra, nem kellett engedélyt kérni senkitől, és akkor mentünk, amikor mi jónak láttuk. Nem vendéglőbe étkeztünk, hanem készítettünk idchaza azt, amit szerettünk ételt, italt, és azt bepakoltuk, ha kocsival mentünk, akkor a kocsiba, és ami a legfontosabb volt, akkor etünk, amikor mi jónak láttuk. Senki nem hajtott vagy zavart bennünket.

Nekem jobban tetszett mint egy miniszteri állás, mert egy miniszter sok gonddal, problémával küszködik és sok mindentől függ a helyzete, de én cezktől akkor mentes voltam, jól elfáradtam és munka után jól tudtam pihenni. Nagy fejtörést nem kellett végezni.

Nagyapám jóba volt a jászberényi méntelep parancsnokával és ott megvásárolt egy szép lipicai fajtájú mént, melyet egész olcsón meg tudta venni, mert rügött, harapott, sok kezelőt a kórházba küldött, félték tőle. Ezt a rossz szokását soha nem felejtette el. Mi azért lekezeljük hiba nélkül. Ezt a mént igára nem használtuk, csak kimondottan fedeztetésre és lovaglásra. Még több volt a munkám. Reggel, este le kellett lovagolnom. Ezt azért említettem meg, mert a mén jó pénzforrás volt a gazdaságban. Sok volt a kanca és sokat fizettek. Volt egy prima nyerge, azzal lovagoltam. Majd később meg tudtuk venni Gömbös Gyula miniszterelnök lovaglónyergét, jó drága pénzért. Formatringgal, szügyellővel és sok rézkarikákkal föl volt szerelve. Gyönyörű volt, még olyan szép nyeret nem láttam. Ezután már abban lovagoltam a mént.

Háború alatt a román katonák elvitték mind a két nyeret.

Később Losoncon megvettem egy gumirádlis hintót, amivel nagyobb távolságokat meg tudtam tenni. Ehhez Budapesten vettem egy gyönyörű parádés szerszámot, francia hajtószárral. Neveltem két vasderes lipicai mén csikót, melyet ki kellett heréltetni, mert ménnek nem engedélyezték és ez a két csikó húzta a gumirádlis hintót. Jobban élvezték, mint most az autót.

Ezt csak azért mondtam, hogy látni lehessen, ha valaki jól gazdálkodott abban az időben, mindent meg tudott venni, ami a gazdasághoz szükséges. Szép volt és jó volt a gazdálkodás mindaddig, amíg a németek ki nem találták a Furcsck-féle beszolgáltatást. Ezután felére csökkent a jövedelem. Ez senkinek nem tetszett.

1936. október 5-én bevonultam Salgótarjánba a határőrséghez katonának. Itt Salgótarjánban elvégeztem a tiszthelyettesi iskolát 1937-ben. Örvetetőnek előléptettek és lehelyeztek Ipolytarnócra a határőrszázalaj második századához. Itt kiképző voltam. Kiképzés után elküldtek Piliscsabára továbbképző katonai iskolára. Ezt kiváló eredménnyel végeztem. Visszajöttem Ipolytarnócra, előléptettek tizedesnek, majd nemsokára szakaszvezető lettem.

Itt megemlítem, hogy géppuskás-szakaszparancsnok voltam. Kint gyakorlat közben nagy eső, felhőszakadás volt. Az Ipoly tele volt a hullámozó esővízzel. A bevonulóknak laktanyába érkezés után le kellett menni az

Ipolyra mosogatni a lovakat. Parancsba adtam, hogy senki nem fürödhet, mert nagy a víz. Az Ipoly szélébe mossák le lovakat. Az volt a szerencse, hogy én le voltam vetkőzve, fürdőruhára, és egy lópakrócon heverve a másnapi gyakorlatra készültem. A katonai szabályzatot olvastam. Egyszer csak hallom a nagy kiabálást, hogy segítség. Fölugrok, mondják, hogy Racst elnyelte a víz. Gyorsan beugrok, látom hol dobálja a víz. Ez a Racs rokonom volt. Gyorsan odaúszok. Ő megijedve elkapja a két kezem és lemerülünk az Ipoly fenekére. Ő eszméletét veszítette, elengedett. Megfogtam a haját bal kezemmel és feljöttünk a víz felszínére. Megjegyzem már nem sok kellett volna nekem sem, hogy ott maradjak. Nyeltem egy csomó vizet, de szerencsére akkor már a vízből a fejem ki tudtam emelni és levegőt tudtam venni.

A hullám mentén úsztam egy kicsit. amíg a tüdő levegőt kapott, utána az összes erőt beleadva oldalra úsztam és kiértünk a partra. A többi katonának már ott voltak. Racs eszméletlen, izmai megdagadva. Hasra fektettem, mesterséges légzést végeztem, kezét lábát mozgattam, dörzsöltük, nyelvtét is megmozgattam. Egyszercsak fölébred és körülbelül egy fél másodpercig elmezzavara volt. Majd később magához tért. Pillanat alatt ott volt az egész falu. Két hétig sínylette Racs János az esetet. Ez örökké emlékezetemben marad. Az volt a szerencse, hogy abban az időben kitűnően tudtam úszni. Gyakorlatom volt a mentésben is.

Akkoriban éppen mozgósítás volt. A gazdaembereket is behívták katonának, lovastól, kocsival és szerszámmal együtt. Ipolytarnócról 1938-ban bevonultunk Csehszlovákiába. Én mint kocsizó géppuskás-szakasziparancsnok az első kocsin ültem tele virágokkal. A nép örömmel, virágokkal fogadott be minket.

Itt az új határon farkasszemet néztünk a szlovák katonákkal, de azért harcra nem került sor. Műveltebb emberek voltak a csehszlovák katonák annál, hogy ránk lőjjenek.

Innen a zászlóalj 1939 elején Rahóra helyezték. Itt akkor a gárdisták voltak az ellenségek. Azokkal néha volt összeütközésünk. Közülük is estek el, meg a ruszki gárdisták közül is. De nemsokára helyreállt a rend. Tanultunk rusziouszkóul. Itt megismerkedtem Pasulyka János tanító igazgatóval és Gorcsár Gyula gimnáziumi tanárral és ők hozzásegítettek ahhoz, hogy a négy középiskolát befejezzem. Ők tanítottak magánúton. A zászlóaljparancsnokom engedélyezésével elvégeztem a négy középiskolát. A parancsnokom sokszor szolgálatmentesítést adott a tanuláshoz.

Itt, Rahón, a géppuskásszázadnál teljesítettem szolgálatot, mint szolgálatvezető. Leszereltem, 1940-ben és hazajöttem. Idehazulról minden hónapban feljártam Rahóra a feladott anyagot előadni, addig míg a bizonyítványt meg nem kaptam. Rahó 600 kilométer Keszihez.

1941-ben behívtak Munkácsra katonának a dandárhoz. Itt dandárírnok voltam két hónapig. Majd hiány volt a gépkocsiosztag-parancsnokból, kevés volt a tisztt és a dandárparancsnok. Német vezérkari tisztt úr engem nevezett ki osztagparancsnoknak. Ebben a minőségben voltam négy hónapig, míg le nem szereltem.

1942. szeptember 15-én megjelentem Balassagyarmaton egy mezőgazdasági értekezleten. Ott megismerkedtem Alkér László egyesületi igazgatóval, és ő közölte velem, hogy még két állattenyésztési ellenőrgyakornok kellenek neki. Mindjárt hozzátette, hogy a követelmény kétéves mezőgazdasági

gyakornok idő és négy középiskola. Felvétel után két évig állattenyésztési gyakornoki idő, és ha itt megfelel, csak akkor mehet a tanfolyamra. Mondtam neki, hogy nálam ezek a követelmények megvannak. De még odahaza megbeszélem a szüleimmel. Idehaza megbeszéltem.

Plati Károly földbirtokos igazolta a két év mezőgazdasági időt és elmentem 1942. október 2-án. Mindjárt föl is vettek és máris munkába állítottak, mint állattenyésztési ellenőrgyakornokot. Hamar felismertem az anyagot, jól éreztem magam. 1943 augusztusában berendelték az összes gyakornokot Balassagyarmatra vizsgázni. Itt reggel fél kilenckor minden gyakornoknak kiadták a tananyagot, hogy csináljuk meg. Délután egy órára várták a készenlétet. Egy ellenőr, Huszár Zoltán, szembe ült velünk és ő is csinálta. Egy óra előtt tizenöt perccel elkészültem és kivittem. Az ellenőr egy órára vitte ki, két hibával, a többi gyakornok, egy kivételével, meg sem tudta csinálni. De az az egy gyakornok két órára vitte ki, tele hibával. Az én dolgozatom hiba nélküli volt. Az igazgató mindjárt kijelentette, hogy csak egyedül az Orsovay gyakornok úr tudott produkálni, határidőn belül, hiba nélkül megcsinálta a dolgozatot. Ezért úgy határoztam, hogy ha nincs is meg a két év gyakornoki ideje, őt fogom elküldeni Munkácsra a tanfolyamra.

Gyakornokként 370 pengőt kaptam, egy tanítónak 120 pengő volt akkoriban a járandósága. Egy napszám meg 1 pengő volt. Ellátmányt adtak, mindenütt megvendégeltek. Ettől függetlenül megkaptuk az étkezési pénzt is, hivatalosan.

Munkánk: a törzskönyvezésre váró teheneket vettük ellenőrzésbe, kéthavonta napi termelést mértünk és a tejzsír százalékát, év végén az egyesület döntött, hogy melyik tehen lesz törzskönyvezve. Az egyesületet az állam tartotta fenn. Értesítésem alapján vittek egyik helyről a másikra hintóval, vagy kocsival a gazdák. Nagyon jó foglalkozás volt, megmondom őszintén.

Segítettünk az állományszerzésben is, kereskedtünk ismeretségi alapon, az ellenőrök egymás között. Aki eladott, az is, aki vette, az is adott pénzt. Két-három százalékot kaptam az árból. Ez sok pénz volt.

1943. június 18-án, a Nógrád Megyei Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt Központi Szervezete megbízólevéllel megbízott Karancskeziben a párt szervezésével, párttagok gyűjtésével és a pártszervezet felállításával. Már akkor az állattenyésztési egyesületnél dolgoztam, mint gyakornok, de azért ennek a felhívásnak is eleget tettem.

Helyi ember, Romhányi István 25 holdas gazda beszélt rá, hogy lépjek be az FGP-ba. Később én választattam meg őt országgyűlési képviselőnek. Romhányi később ennek lett az áldozata. Őerte is megjelent a dzsip. 49-ben elvitték. A veséjét szétrugdosták. Megmondták neki, hogy nem beszélhet a veséről, de orvoshoz járt és másfél évre meghalt. Hat hónapig volt bent.

De visszatérve a munkácsi tanfolyamra: el is mentem és elvégeztem azt, kitűnő eredménnyel. Kaptam egy német multiplikátor számológönyvet. Ezt csak a négy legjobb tanulók kapták. Lehetett vele osztani, szorozni, kivonni, összeadni pillanatok alatt. Mikor hazajöttem már itt várt a SAS-os behívó, mellyel azonnal be kellett vonulni Rahóra katonai szolgálatra. Őszszel máris kikerültem a frontra. Itt orosz fogságba estem és 1945. február elején hazakerültem. Ezzel a katonai pályafutásom végleg befejeződött, mint

örmesteri ranggal. Mikor Munkácsról a tanfolyamról hazajöttem vettem egy új bőröndöt és az összes ellenőri irataimat, írógépet, számológépet, a kapott multiplikátoromat, meg az ellenőri bizonyítványomat is a bőröndbe tettem azzal a gondolattal, hogy ha mégis sikerül hazajönni a frontról, mindent egy helyen megtaláljak. Sajnos, az erre harcoló román katonák elvitték a bőröndöt anélkül, hogy felnyitották volna. Így minde nem eltűnt. Ezek kirabolták az egész épületet és sok mindent elvittek. Akkor vitték el a két nyeret is. Ezért kértem az egyesületemet, hogy részemre, mivel a románok eltüntették a bizonyítványomat, küldjenek egy másolatot, vagy egy működési igazolást. Ezt a kérésem teljesítették, elküldtek egy működési bizonyítványt, melybe ez áll:

*„Igazolom, hogy nevezett szolgálatát úgyis, mint gyakornok, úgyis mint ellenőr lelkiismeretesen, pontosan és büszkéen látta el, és az állattenyésztés érdekében eredményesen munkálkodott.
A szolgálatot katonai behívás miatt hagyta el”.*

1945-ben hazakerültem a frontról, már itthon vártak a kisgazdapártba. Mindjárt meg is választottak a Salgótarjáni Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Pártnak a titkárnak. Ez történt 1945. május 10-én, akkor Szoó Vilmos volt a pártelnök.

Majd nemsokára megválasztottak járási párttitkárnak. Később megválasztottak salgótarjáni járási rendőrkapitánynak. Mire beöltöztem, jött egy rendelet, melyben az állt, hogy megszüntették a járási rendőrkapitányságot. A városi rendőrkapitánynak kell ellátni a járást is. Így visszamaradtam járási párttitkárnak.

A szüleimnek nem tetszett, hogy én Salgótarjában dolgozom, a gazdaság meg itthon tönkremegy. Ezt magam is beláttam és lemondtam a párttitkárságról és helyettem Kenéz Zoltán református lelkészt állítottam be. Ő rám hallgatott, mert jó barátom volt. Átadási idő egy hónap volt és utána végleg hazajöttem. Azóta itthon gazdálkodtam, amíg a tsz-be be nem léptem. 1947 tavaszán már idehaza dolgoztam.

Megjegyzem, ettől az időtől már nagyon nehéz volt gazdálkodni. 1946-tól már csak kínlódás volt itt a középparasztnak és a kuláknak a gazdálkodás.

1948-ban kivettem a gyapori gyümölcsöst bérbe. Tizenöt éves szerződést kötöttem a tulajdonossal, Ivánfi Andor nyugalmazott főtanácsossal. A földünk határos volt a gyapori Ivánfi Andor gyümölcsösével. Ott szántok és kijön hozzám beszélgetni. Elmondja, hogy már hét éves a gyümölcsös, de még nem termett. Szakkönyve van, de ezekből nem tudja megállapítani, hogy mi az oka. Mondom neki, hogy több gyümölcsészeti tanfolyamot hallgattam, valamit értek hozzá. Most nem, de vasárnap, ha magának ez megfelel, eljövök. Azt mondja, jó lesz.

Vasárnap kimentem, vittem magammal egy nagyítót. Megvizsgáltuk közösen a gyümölcsöst. Mindjárt megállapítottam, hogy nagymértékben kaliforniai pajzstetűvel súlyosan fertőzött, és még más kártevőkkel is. Huszonöt fát ki is vágattam vele, mert az már annyira fertőzött volt, hogy azt már megmetszeni nem lehetett. Ezek már bacilusgazdák voltak. Mindjárt rábeszélte, hogy vegyem ki bérbe egy-két évre. Azt mondtam neki, hogy gyümölcsöst egy-két évre nem lehet kivenni, mert, ha én most rendbe teszem, csak a jövő évben számolhatok a terméssel. Csináljuk meg tizenöt évre a szerződést. Mindjárt jóbarátok lettünk, pertut ittunk, hozott enni-, in-

nivalót. Akkor elmondtam neki, hogy miért nem terem a gyümölcsös. A gyümölcsös azért nem terem, mert annak idején nem lettek a fák kellő arányban visszametszve, mincképpen következében túl terebélyes fahajtások nőttek és emiatt a gyökérzet lemaradt a hajtásokkal szemben. Ezek után kicsi a gyökér ahhoz, hogy fölvegye az amúgy is sovány földből azt a tápértéket, ami a megtermékenyüléshez szükséges. Ezt abból lehet megállapítani, hogy a gyümölcsfa porzása nagyon kicsi. A hajtás végén csak egy félcenti növekedés mutatkozik. A tápértékhiány miatt mikor a fa teljesen kivirágzik, nem tud tovább mit csinálni, nem tud tovább fejlődni, minthogy a virág elsorvad és csomóstól lehull. Ezek után nem lehet gyümölcs a fán. És még ha volna is gyümölcs, a sok kártevő tönkreteszti.

Permetezésnél is akkor jár el helyesen az ember, ha először a szakkönyvek szerint a permetezőanyagot megcsinálja és mikor ez már permetezéshez kész, csak egy fát permeteznek le belőle, és amikor meggyőződtem, hogy a keverék jó, se nem gyenge, se nem erős, nem porzós, viszont a kártevő meg elpusztul, a fának azonban semmi baja. Meggyőződtem, hogy minden rendben, csak akkor mehet a permet az egész gyümölcsösre.

Nagy hiba, hogy a gyümölcsös felső szélén az erdő húzódik, mert abban rengeteg kártevő meghúzódik. Hogy a dolgomban biztos legyek, írtam a barátomnak, Homor Jenőnek, aki a Nógrád és Hont vármegye gyümölcsstermés főintézője. Őt meghívtam, el is jött, itt aludt nálam, és vele együtt másnap egyszerre megvizsgáltuk a gyümölcsösöt. Nekem ez fontos volt, hogy egy hivatalos embertől kapjam meg azt a választ, amely igazolja, hogy milyen rossz állapotban vettem át a gyümölcsösöt. Összeírtuk a permetanyagot és megrendeltük. Amit a szakember előírt, minden munkát elvégeztem. Fogadtam egy alföldi érettségizett kertészt, aki a metszést és koronaalakítást végezte. Emellett tizenöt napszámos dolgozott benne. A permetezést magam végeztem batteriás géppel, hatvan darab juhot legeltettem rajta egész nyáron. Kivéve permetezés után két hét, amíg az eső és az idő által a fűről a permetanyag elillant. Délben mindig másik fa alatt deleltettem, hogy minél több helyen meg legyen trágyázva. Ezt a legeltetési trágyázást műtrágyákkal is kiegészítettem. 30 000 Ft-ot költöttem rá első évben. E munkák után termőképessé lett a gyümölcsös. Tavaszra két vagon alma mutatkozott, lett két és fél vagon. Ezt megfizettük.

A következő évben már kilenc vagon lett. De abból már nem kaptam semmit, mert hazajöttek a tulajdonos rokonai külföldről és rábeszéltek a tulajdonost, hogy bontsa fel a szerződést. Így bíróságra került az ügy. Én voltam a felperes. A salgótarjáni bíróság nem fogadta el az alperes védekezését, mert Homor Jenő intéző leigazolta, hogy a munkálatok az ő ellenőrzése mellett folytak és a felperes mindent megtett a gyümölcsös érdekében, hogy el ne pusztuljon, mert az alperes erre nem volt képes, nagyon elhagyta szaporodni a kártevőket, különösen a kaliforniai pajzstetűket, amely ha gyorsan ezt a permetezést meg nem kapja, két év múlva az egész gyümölcsös elpusztul. Végeredményben minden munkát az előírás szerint megkapott a felperestől, ami elég ahhoz, hogy a vérszék megálljon, ne terjedjen tovább. A felperes 30 000 Ft készpénzt befektetett.

A bíróság felszámolta a tizenöt éves szerződés alapján mennyi lett volna a jövedelem, mennyi volt a ráköltés és így kijött neki 400 000 forint. Ennek a megfizetésére kötelezték az alperest. Azonban sajnos én abból a pénzből egy fillért se kaptam a kezemhez. Még azóta is a bíróságon fekszik

az egész akta intézés nélkül. A gyümölcsöst az állami gazdaság a helyi tanács segítségével államosította. Pénzt a gazda tudtom szerint nem kapott, ugyanúgy nem kapott ő a gazdaságtól, ahogy én nem kaptam annak előtte tőle.

Ahogy mondtam is már, ettől az időtől fogva nagyon nehéz volt gazdálkodni. Olyan terhet tettek a gazdákra, hogy nem lehetett adósság nélkül kibírni. Minden évben szaporodott az adósság. Sokan akik tehettek, állásba mentek, hogy valahogyan meg tudjanak létezni.

Nagy volt a beszolgáltatás.

1951. június 16-án elvették a fűkaszálo gépem is, hogy ezzel is megnehezítsék a munkám.

Nemsokára kialakult az egypártrendszer.

Ezalatt még nehezebb volt a gazdálkodás, mert nemcsak beszolgáltatás volt, hanem ami gabona megmaradt a raktárban és kukorica volt a padláson, jöttek a tanácselnök, Tarjáni Lászlóné hajcsárai, és azok mind egy cseppig elszállították. Utána kiadták a parancsot, hogy ennyi és ennyi gabonát határidőn belül vessünk el. Ellenkező esetben, aki ennek nem tesz eleget, súlyos büntetést von maga után, megbüntetik. Nekem a kisgazdák adták össze a gabonát kölcsön, úgy, hogy a tanács követelését teljesíttem. Mindezek mellett még két hízódisznót is le kellett adnom. Ezt meg úgy oldottam meg, hogy kölcsönkértem pénzt és azzal elmentem az Alföldre, ott megvettem és beadtam.

Apámat kuláknak minősítették, azután 1950-ben a helybéli tanács kisorsozta a beltelkünket, a gépállomás céljára, azzal, hogy majd később pénzben fognak kártalanítani, ami a mai napig sem történt meg. Ez az a terület, amelyen az AGROFA van, jelenleg a tsz-hez tartozik. Mind-
eddig sem pénzt, sem bérletet nem fizetett a tsz.

Lehetne itt megegyezéses alapon valamit csinálni?

Ott voltam a közjegyzőnél, mikor a gépállomás vezetői át akarták íratni a területet a gépállomásra, de ez nem ment. Egy nagyon gerinces közjegyző férfi volt, aki azt mondta: Hol a tulajdonos eladási szerződése? Ezt nem tudták felmutatni, mert nem volt. A telek nem eladó volt.

Kijelentette a közjegyző, hogy ő jogszállás-ellenességet még akkor sem csinál, ha őt lecsukják.

Ahhoz, hogy valakire átírjunk valamit, kell egy eladási szerződés, a földtulajdonos aláírásával. A tulajdonos beleegyezése nélkül nincs átruházás. Ha mégis ezt valaki megcsinálja, az szabálysértést követ el, amit a törvény büntet. Tehát a telek egy része, amin az AGROFA van, az édesanyám nevében van.

Engem egy este el akartak vinni szürkületkor 1952 szeptemberében. Egy dzsip állt meg a ház előtt. Ketten bejöttek, egy százados és a helybéli rendőrpáncsnok.

Azt mondja a százados miután igazolta magát:

- Maga az Orsovay? Magáért jöttem. Legyen szíves szálljon be a kocsiba.
  - Minek a meghatározása alapján? – kérdeztem.
  - Majd bent megmondom.
  - Talán valami bűncselekménnyel vádolnak?
  - Majd bent megmondom.
  - Én semmiféle bűncselekményt nem követtem el. Bűnös nem vagyok.
- Ezek után nem engedelmeskedem, mert nem akarom azt, hogy alaptá-

lanul meghurcoljanak. Ezzel lassan elindultam a házba be. Elszántam magam ha követnek, az ajtót hirtelen bekulcsolom és a kisháló ablakán át elmenekülök.

De elmentek.

Az egész utca a dzsipnél állt és hallották, amint a százados azt mondja: Majd reggel jövünk érte. De nem jöttek.

Később aztán beköszöntött az 1956-os forradalom.

Ez aztán az említett gazdáknak végleg elvette a gazdálkodási kedvét. Megzavarodott az ország, sokan nem tudták, hogy hol tartanak. Itt is egy kiküldött futár megjelent majdnem minden gazdánál és megmutatta a megbízólevelét, melyre az volt ráírva, hogy minden paraszt fogjon be és a fogatával menjen be Salgótarjánban tüntetni.

Mikor nekem is megmutatták, akkor látom, hogy azon a levélen sem aláírás, se pecsét, akkor látom, hogy egy nagy semmi. Megkérdeztem, ki adta magának ezt a levelet. Azt mondta, hogy bent, a központban adták, de nem tudja, hogy kicsoda. Erre azt mondtam neki:

– Ez a levél nem hivatalos, sem aláírás, sem dátum nincs, hogy mikor kicsoda. Törölje ki a valagát vele és úgy vigye vissza annak, aki ezt magának adta. De nehogy tovább hordja. Az illető be is fejezte és hazament.

Voltak akik már rárakták a lóra a szerszámot és eljöttek hozzám, hogy mikor megyünk.

Én azt mondtam, szó szerint idézem:

– Szó se! Senki sehová! Márcsak nem gondolják, hogy lelövetik magukat?!

Így mindenki visszamaradt. Azt a levelet egy megdöbbenés nélkül adta annak az embernek, pecsét és aláírás nélkül. Másnap beugrasztották a munkásságot. Elmentek tüntetni, közéjük lőttek és lett egy pár halott, és sebesült.

Mikor ez megtörtént, másnap mondják az emberek, hogy milyen jó, hogy nem mentünk tüntetni, valószínű, mibőlünk is belénk lőttek volna. Erre azt mondom: Ez ami Budapesten történik, ez egy rosszul, vagy szervezetlen valami, amely folyamat nem sokáig tarthat, mert lehetetlenség az, hogy ezt az oroszok és a magyar kommunisták megengedjék, ezt a nagy vérengzést Budapesten. Hiszen túlerővel rendelkeznek a szervezetlen tüntetőkkel szemben. Ez így is történt, nem sokára el is fojtották a tüntetést és helyreállt a rend.

A forradalom után igen erőszakosan hajszolták a termelőszövetkezetbe a belépést. Apám bányász nyugdíjas volt, türelmes ember, nem szólt semmibe.

A föld anyámé volt, őt izgatta a dolog.

Egyszer jött három pofa Etesről. Megmutatták, hogy pisztoly van náluk, ha nem lépek be, használni fogják. Az egyiket régről ismertem, az csendesítette a másik kettőt.

A szervezők gyakran jöttek részegen. Nem tudtam velük vitatkozni, mert buta emberek voltak. Korlátoltak.

Nálam is a helyi szervek minden héten megjelentek, hogy lépjek be a tsz-be. Mondtam nekik, hogy én nem nagyon vagyok érdekelt, mert nincsen semmim. Azt mondták, az nem baj, én is bevihetem a szülők vagyónát a belépéssel. Erre én azt mondtam: Én is a haladó emberek közé tartozok. Ha a kormánynak ez a programja, akkor én is emellé állok.

De előbb meg kell győzni a szülőket, hogy tulajdonképpen mi is ez a termelőszövetkezet. Ehhez pedig nekem idő kell, és ha sikerül, akkor majd én jelentkezek. Addig ne jöjjenek. De ők mindig sürűbben jöttek, úgy-hogy édesanyám nem bírta idegekkel és többször összecset, elszédült. Én akkor azt mondtam, ha már ilyen kellemetlen helyzetbe hoztak, vegyék tudomásul, soha nem fogok belépni.

Elmentem a vezetőjükhöz. Petik Sándornak hívták. Elmondtam neki, hogy áll a helyzet. Édesanyámat kíméljek meg és ez a vezető engem megértett, és megtiltotta az embereinek, hogy hozzám jöjjenek. Ezek be is tartották. Mikor aztán Salgótarjánból jöttek, hogy lépjek be, egyből beléptem. 1960-ban. Mindent bevittem, dacára annak, hogy a vagyon az édesanyámé volt. Ő már 98 éves el van. Hiába, hogy az összes vagyona bent van, még sohasem kapott a termelőszövetkezettől semmit. Itt megemlítem, ha van lehetőség arra, hogy a rendelet vagy a jogszabály értelmében valami jár neki, akkor ne játszuk ki a törvényt, adjuk meg neki azt, ami őt megilleti.

1960-ban megkezdtem a munkát a bevitt fogatommal. Ezzel dolgoztam és munkacsapatvezető is voltam egész 1967-ig. Ekkor megbetegedtem. Legyengültem, és hazamentem. Bevallom őszintén, titkoltam, hogy beteg vagyok és szégyeltem. Orvosi kezelés alá kerültem és kijavultam. Ez alatt az öt év alatt, ahogy erősödtem, majdnem minden hónapban aratáskor a legnagyobb munkaidőben elmentem dolgozni a tsz-be, dacára annak, hogy már akkor nem voltam tsz-tag.

Mivel a gépekhez értettem, kaptam egy régi típusú cséplőgépet és azzal tisztítottam a gabonát, amelyet a kombájntól hoztak. Csak így megtisztítva vették át Szécsényben az átvevőhelyen. A gépet is én kezeltem, meg a zsákot is én tettem a cséplőgép alá és ott bekötözve elhordtam arra a helyre, ahonnan Szécsénybe szállították.

Naponta 200 zsákot kötöttem be. Ezt megráztam, hogy minél több menjen bele, bekötöttem és odább vittem. Ezt a munkát nekem sehová nem írták be. Pedig az ötéves távollétem alatt dolgoztam. Így a nyugdíjamhoz se számolták be.

1972 őszén írta az újság, hogy aki kilépett a tsz-ből és 1972. december 31-ig visszalép a tsz-be, öt évet nyugdíjalapra jóvá lehet neki írni. Én 1972 őszén visszaléptem a tsz-be és folyamatosan dolgoztam 1977-ig. Kértem az akkori vezetőséget, hogy írják nekem jóvá az öt évet a nyugdíjalaphoz, mert a rendelet értelmében ez nekem jogos. De nem írták jóvá, mert annyira hiányos volt a tudásuk, hogy nem mertek ezzel foglalkozni. Nem tudom, jóvá lehetne-e még írni?

Közben építették az Agrofát, és odamentem át dolgozni. Itt segéd munkásként dolgoztam 1977-ig. Innen mentem nyugdíjba 842 forint 66 fillérrel. Most már a legutolsó emeléssel 3013 forintot kapok. Nekem semmiféle premizálást nem adtak, pedig sok tejet, borjút, tehenet és hizóbikát leadtam a termelőszövetkezeten keresztül. Még ötven darab juhot is beadtam a tsz-nek mikor beléptem.

Most már beteges vagyok, nem tudok dolgozni, ezért mindent átadtam a bátyámnak, semmim nincsen, így betegem élem a még hátralévő nyugdíjas éveim.

1988 elején februárban átadtam két tehenemet a bátyámnak. Pár év előtt még négy-öt tehenem volt.

Bátyám 1983-ban Pesten meghalt 73 évesen, azóta érzem, fogy az erőm.